

Nejstarší formy českého rybářství se vytvořily na Labi a na dolních tocích Vltavy a Ohře. Rybařilo se zde již v pravěku. V rybářských rodech se znalost výroby náradí a rybolovu předávala po generace z otců na syny a udržela se místy až do současnosti.

Rok rybáře

Když opadlo listí z pobřežních křovin, řezaly se vrbové pruty na vrše. Ze svídivých prutů se připravovaly kroužky k vězencům. Ze silnějších prutů svídy se dělaly kolíky k upevnění vězenců ke dnu, zvané kolky. V zimě se kroutily vrše, pletly se nové proutěné haltýře, zvané košky a opravovaly se vězence. Hlavně se ale po celou zimu síťovalo. Musely se opravit poškozené sítě a uplést nové. Síťovaly se také nové vězence, obůzky, shonky, čeřeny, saky, podběráky, půlové kukly, dědíky a ostatní potřebné sítě. Za starých časů se na podzim na řekách stavěly leče na lososy. Do řeky se zatloukly kůly a proplétaly proutím, aby se již v březnu mohlo začít s chytáním táhnoucích lososů do vrší. Jarní rybolov byl zahájen sotva odpluly ledy. Kladly se úhořové vrše podél břehů. Než odkvetly vrby, hledali si úhoři potravu podél břehů a podle toho se také vrše kladly. Později se do vrší lovilo ještě v červnu, když úhoři sbírali vykladené jikry cejnů ve vodních porostech. S oteplením vody se začalo chytat na udice, na tzv. noční šňůry, které měly po třiceti návazcích a na noc se jich kladlo 15 – 20. Nástrahou byl hrouzek, krájený pískoř a mihule. Počátkem léta se začalo s kladením vězenců (měchy). Kladly se vždy večer na travnatá místa u břehů pomocí duté dřevěné paličky. Ráno se musely měchy posbírat a usušit. Při bouřkovém počasí v době senoseče v létě líčili rybáři na velké sumce. Krátká šňůra musela být uvázaná na prutu zvaném pružina, a ten byl přivázán ke křovinám. Háček byl veliký, kovářský. Nástrahou býval lín, pískoř nebo mihule. V létě se lovilo hlavně sítěmi. Lov velkými záťahovými sítěmi byl možný ve dne i v noci. Záťah nazývaný vláčeť počínal rozmetáním sítě z lodi, která plula v oblouku. Síť se postavila jako plot a byla přitažena ke břehu i s rybami. Za jednu noc udělali rybáři až 11 vláčeť.

Sítí byla spousta druhů. Za teplého letního počasí se lovilo sítí dědíkem, na podzim se lovilo shonkou. Byla to velká zatížená pytlovitá síť, která se uložila na dno řeky. Ryby se do ní naháněly po proudu z loďek řinčivými nástroji, zvanými žinkrouty. Jiná podzimní síť se jmenovala půlová kukla.

Původní rybářské lodě byly dlabané z jednoho kmene, tzv. dubovky. Ty se používaly až do 19. stol. Teprve potom se vyráběly lodě z prken. Loďky živnostenských rybářů byly dlouhé a štíhlé, tím byly i rychlejší a lehčí než obyčejné pramičky. Na přídi měly loďky krytý prostor, naplněný vodou, který se jmenoval prkenec. Dávaly se do něho ulovené živé ryby. Otvor v prkenci se zakrýval dřevěnou lopatkou – vejlívkou. Sloužila také k vylévání vody z lodi. Loď se odstrkovala bidlem. V polovině 16. století vznikl spis lékaře a přírodovědce Jiřího Handsche. Spis podává úplný přehled druhů lovených labských ryb, věnuje se jejich kuchařské přípravě a využití v lékařství.

S některými druhy ryb, uváděných v autorově spise, bychom se v Labi už dávno neseťkali. Byla to hlavně největší labská ryba, jeseter obecný. Nejvíce ceněnou labskou rybou bývala mihule mořská, připlouvala k nám ze Severního moře. Rybáři uváděli, že se svými přísavkovými ústy zachytí těla táhnoucích lososů, kteří ji dopraví proti proudu řeky. Lovila se mihule říční a ojediněle i platýz. Bylo zaznamenáno, že platýzi ulovení u městečka Ústí byli posláni živí v bednovém haltýři do Prahy jako zvláštní lahůdka pro císaře Ferdinanda. Velice hojnou labskou rybou bývala placka pomořanská. Vytahovala každoročně z moře na labská trdliště a lovila se hojně v době svatodušních svátků do sv. Jana. Významným úlovkem býval losos. Rybáři je lovili do vrší v proutěných plotech a záťahovou sítí s velkými oky tzv. lososnicí. V polovině 19. stol. Byli lososi již skoro vyhubeni. Zásluhou A. Friče, jež založil v českých pohraničních horách asi 30 lososích líhní, se lososi naposled vzpamatovali. Silný lov, narůstání znečišťování vodních toků průmyslem, ale hlavně výstavbou střešovské přehrady v r. 1934, která uzavřela cestu lososům navždy končí era lososů v naší zemi.